

Advies nr. 121/2019 van 19 juni 2019

Betreft: aanvraag voor de bijgevoegde adviezen

- Instemmingsprocedure (voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest) voor het Protocol ondertekend te Brussel op 18 februari 2017, tot wijziging van het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 november 1996, zoals geamendeerd door het Aanvullend Protocol, ondertekend te Tachkent op 17 april 1998 (CO-A-2019-107);
- Instemmingsprocedure (voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest) voor het tweede Protocol tot wijziging van de overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogenswinsten, ondertekend te Londen op 13 maart 2014 (CO-A-2019-108);
- Instemmingsprocedure (voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest) voor het Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Caymaneilanden met het oog op de uitwisseling van fiscale inlichtingen, opgemaakt te George Town, Grand Cayman, op 24 april 2014 (CO-A-2019-109) en Instemmingsprocedures (voorontwerp van decreet van de Franse Gemeenschap) voor het Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Caymaneilanden met het oog op de uitwisseling van fiscale inlichtingen, opgemaakt te George Town, Grand Cayman, op 24 april 2014 (CO-A-2019-109);
- Instemmingsprocedure (voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest) voor de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oeganda tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, gedaan te Kampala op 26 juli 2007 (CO-A-2019-110).

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvragen van mevrouw Pascale Delcomminette, Administrateur-generaal van het "agence Wallonie-Bruxelles International" voor de Minister-President van de Waalse Regering, ontvangen respectievelijk op 26 maart 2019 (CO-A-2019-107/109/110) en 29 maart 2019 (CO-A-2019-108), en een bijkomende aanvraag ontvangen op 13 mei 2019 (CO-A-2019-109);

Gelet op de bijkomende informatie ontvangen op 12 april 2019 en 17 mei 2019,

Gelet op het verslag van Mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit;

Brengt op 19 juni 2019 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP VAN DE AANVRAAG

1. De Waalse Minister-President (hierna *de aanvrager*) legt de Autoriteit vier voorontwerpen van decreet van het Waalse Gewest ter advies voor tot goedkeuring van de overeenkomsten (en hun eventuele wijzigingsprotocollen) tussen het Koninkrijk België en verschillende Europese en niet-Europese landen ter voorkoming van dubbele belastingheffing en ter voorkoming van belastingontwijking met betrekking tot de belastingen naar het inkomen en naar het vermogen (hierna samen: "de *Overeenkomsten*").
2. het gaat om de akkoorden met de volgende landen:

(a) Oeganda

- overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oeganda tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, gedaan te Kampala op 26 juli 2007;
- Protocol (tot wijziging van de voormelde Overeenkomst) gedaan te Kampala op 26 juli 2007;
- Protocol tot wijziging van de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oeganda tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, gedaan te Kampala op 25 april 2014 (hierna "*het tweede Protocol*") afgesloten met Oeganda.

Hierna samen « *Overeenkomst met Oeganda* » ;

(b) Oezbekistan

- Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting naar het inkomen en naar het vermogen, gedaan te Brussel op 14 november 1996;
- Protocol ondertekend te Brussel op 18 februari 2017, tot wijziging van het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 november 1996, zoals geamendeerd door het Aanvullend Protocol, ondertekend te Tachkent op 17 april 1998;
- Aanvullend Protocol tot wijziging van de Overeenkomst tussen de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 november 1996, ondertekend te Tachkent op 17 april 1998;

Hierna samen « *Overeenkomst met Oezbekistan* » ;

(c) Caymaneilanden

- Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Caymaneilanden inzake de uitwisseling van inlichtingen met betrekking tot belastingaangelegenheden, gedaan te George Town op 24 april 2014,

hierna « *de Overeenkomst met de Caymaneilanden* » ;

(d) Groot-Brittannië en Noord-Ierland

- Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogenswinsten, ondertekend te Brussel op 1 juni 1987;
- Protocol tot wijziging van de voormelde Overeenkomst, gedaan te Parijs op 24 juni 2009;
- Tweede Protocol tot wijziging van de voormelde Overeenkomst, als gewijzigd bij het Protocol, ondertekend te Parijs op 24 juni 2009, gedaan te Londen op 13 maart 2014,

hierna « *de Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland* ».

3. Op basis van verschillende adviezen die in maart 2019 werden uitgebracht, was de Raad van State van oordeel dat de gegevensbeschermingsautoriteit een advies moest uitbrengen over de voorontwerpen van decreet van het Waals Gewest of de Franse Gemeenschap die de bovenvermelde overeenkomsten moet goedkeuren voor zover ze betrekking hebben op de uitwisseling van fiscale informatie "*die persoonsgegevens bevatten*"¹.
4. De Autoriteit heeft besloten deze adviesaanvragen gezamenlijk te behandelen, omdat zij van mening is dat de bovengenoemde overeenkomsten gelijkaardige opmerkingen over de bescherming van persoonsgegevens vereisen.

II. DE ONDERZOCHE BEPALINGEN

5. De Autoriteit richt zich bij haar onderzoek vooral op de bepalingen die de modaliteiten voor de uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende staten beschrijven, alsmede op de bepalingen die het doel van deze uitwisseling van informatie beschrijven, die in voorkomend geval, voornamelijk hierna en doorheen het advies zijn opgelijst.

---

¹ Over de voorontwerpen van instemmingsdecreten van het Waalse Gewest: Raad van Stat, afdeling wetgeving (RvS), advies 65.523/4 van 25 maart 2019 betreffende de Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland en haar wijzigingsprotocollen; RvS., advies 65.330/4 van 13 maart 2019 betreffende de Overeenkomst met de Caymaneilanden; advies 65.33/4 van 13 maart 2019 betreffende de Overeenkomst met Oezbekistan en haar wijzigingsprotocollen; RvS., advies 65.331/4 van 13 maart 2019 betreffende de Overeenkomst met Oeganda en haar wijzigingsprotocollen. Over een voorontwerp van instemmingsdecreet van de Franse Gemeenschap: RvS., advies 65.642/4 van 30 april 2019 betreffende de Overeenkomst met de Caymaneilanden.

(a) Overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan

6. De Overeenkomsten (en hun wijzigingsprotocollen) die respectievelijk tussen België en Oeganda of Oezbekistan zijn gesloten, zijn identiek wat betreft de modaliteiten en doeleinden van de uitwisseling van persoonsgegevens.² Deze Overeenkomsten zijn bedoeld om «inlichtingen die naar verwachting relevant zullen zijn»³ uit te wisselen en de toepassing

² Zo worden bijvoorbeeld de modaliteiten voor de uitwisseling van informatie in het kader van de tussen het Koninkrijk België en Oeganda gesloten overeenkomst als volgt beschreven in artikel 2 van het protocol dat op 25 april 2014 tussen dezelfde partijen is gesloten (hierna "het Protocol 2014") dat artikel 27 van de oorspronkelijke overeenkomst van 26 juli 2007 vervangt:

« (1) De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen de inlichtingen uit die naar verwachting relevant zullen zijn voor de uitvoering van de bepalingen van deze Overeenkomst of voor de toepassing of de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving met betrekking tot belastingen van elke soort of benaming die worden geheven ten behoeve van de overeenkomstsluitende Staten of van de staatkundige onderdelen of plaatselijke gemeenschappen daarvan, voor zover de belastingheffing waarin die nationale wetgeving voorziet niet in strijd is met de Overeenkomst. De uitwisseling van inlichtingen wordt niet beperkt door de artikelen 1 en 2.

(2) De door een overeenkomstsluitende Staat ingevolge paragraaf 1 verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in paragraaf 1 bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen, bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen, of bij het toezicht daarop. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen. Niettegenstaande hetgeen voorafgaat, mogen de door een overeenkomstsluitende Staat verkregen inlichtingen voor andere doeleinden worden gebruikt indien ze overeenkomstig de wetgeving van beide Staten voor die andere doeleinden mogen worden gebruikt en indien de bevoegde autoriteit van de Staat die de inlichtingen verstrekt, de toestemming geeft voor dat gebruik.

(3) In geen geval mogen de bepalingen van de paragrafen 1 en 2 aldus worden uitgelegd dat aan een overeenkomstsluitende Staat de verplichting wordt opgelegd:

- a) administratieve maatregelen te nemen die afwijken van de wetgeving en de administratieve praktijk van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;
- b) inlichtingen te verstrekken die niet verkrijgbaar zijn volgens de wetgeving of in de normale gang van de administratieve werkzaamheden van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;
- c) inlichtingen te verstrekken die een handels-, bedrijfs-, nijverheids- of beroepsgeheim of een handelswijze zouden onthullen, dan wel inlichtingen waarvan het verstrekken in strijd zou zijn met de openbare orde.

(4) Wanneer op basis van dit artikel door een overeenkomstsluitende Staat om inlichtingen is verzocht, gebruikt de andere overeenkomstsluitende Staat de middelen voor het verzamelen van inlichtingen waarover hij beschikt om de gevraagde inlichtingen te verkrijgen, zelfs al heeft die andere Staat die inlichtingen niet nodig voor zijn eigen belastingdoeleinden. De verplichting die in de vorige zin is verrat, is onderworpen aan de beperkingen waarin paragraaf 3 van dit artikel voorziet, maar die beperkingen mogen in geen geval aldus worden uitgelegd dat ze een overeenkomstsluitende Staat toestaan het verstrekken van inlichtingen te weigeren enkel omdat die Staat geen binnenlands belang heeft bij die inlichtingen.

(5) In geen geval mogen de bepalingen van paragraaf 3 van dit artikel aldus worden uitgelegd dat ze een overeenkomstsluitende Staat toestaan om het verstrekken van door de andere overeenkomstsluitende Staat gevraagde inlichtingen te weigeren omdat de inlichtingen in het bezit zijn van een bank, een andere financiële instelling, een trust, een stichting, een gevolmachtigde of een persoon die werkzaam is in de hoedanigheid van een vertegenwoordiger of een vertrouwenspersoon of omdat de inlichtingen betrekking hebben op eigendomsbelangen in een persoon"

Dezelfde bepalingen zijn opgenomen in artikel 2 van het Protocol ondertekend te Brussel op 18 februari 2017, tot wijziging van de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 november 1996, zoals geamendeerd door het Aanvullend Protocol, ondertekend te Tachkent op 17 april 1998.

³ Artikel 2, §1 van het Protocol ondertekend te Brussel op 18 februari 2017, tot wijziging van het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Republiek Oezbekistan tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het

ervan te waarborgen, in de context waarin deze Overeenkomsten tot doel hebben dubbele belastingheffing en belastingontduiking te voorkomen, zoals aangegeven in de titel ervan.

7. Deze bevatten vertrouwelijkheidsverplichtingen : beperking van de gegevensmededeling tot uitsluitend de fiscale, gerechtelijke of administratieve autoriteiten die betrokken zijn bij de vaststelling of inning van belastingen en de gerechtelijke of administratieve procedures die daarmee verband houden, zonder de mogelijkheid uit te sluiten dat deze inlichtingen kunnen worden gebruikt in het kader van strafrechtelijke fiscale procedures. Er wordt daarin inderdaad vermeld « *De door een overeenkomstsluitende Staat ingevolge paragraaf 1 verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in paragraaf 1 bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen, bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen, of bij het toezicht daarop* »⁴.
8. De wederkerigheid van de uitwisseling van inlichtingen wordt door deze Overeenkomsten vereist, voor zover uitdrukkelijk is bepaald dat het land waarvan de inlichtingen worden verlangd, niet kan weigeren deze te verstrekken, ook al heeft het de gevraagde inlichtingen niet nodig voor zijn eigen belastingdoeleinden⁵.

(b) De Overeenkomst met de Caymaneilanden

9. De uitgewisselde informatie en de nadere regels voor de uitwisseling van informatie worden beschreven in artikel 1 van de Overeenkomst, waarin wordt verwezen naar het tweeledig verwerkingsdoel voor de uitwisseling van inlichtingen « *die naar verwachting relevant zijn* » voor de vestiging en de invordering van die belastingen enerzijds en anderzijds voor het instellen van onderzoeken of vervolgingen inzake belastingaangelegenheden⁶.

---

vermogen, ondertekend te Brussel op 14 november 1996, zoals geamendeerd door het Aanvullend Protocol, ondertekend te Tachkent op 17 april 1998.

⁴ Ibid, paragraaf 2.

⁵ Ibid, paragraaf 4.

⁶ Artikel 1 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepaalt het volgende: « *De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Partijen zullen bijstand verlenen door het uitwisselen van inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de toepassing en de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving van de overeenkomstsluitende Partijen met betrekking tot de belastingen waarop dit Akkoord van toepassing is. Die inlichtingen omvatten inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de bepaling, de vestiging en de invordering van die belastingen, voor de invordering en de tenuitvoerlegging van belastingvorderingen of voor het instellen van onderzoeken of vervolgingen inzake belastingaangelegenheden. De inlichtingen worden uitgewisseld in overeenstemming met de bepalingen van dit Akkoord en worden als vertrouwelijk behandeld op de wijze die is bepaald in artikel 8. De rechten en de bescherming die door de wetgeving of de administratieve praktijk van de*

10. Het bijzondere karakter van deze overeenkomst is tweeledig. In de eerste plaats wordt gepreciseerd welk niveau van informatie de verzoekende autoriteit aan de aangezochte autoriteit moet verstrekken om de aard te kunnen vaststellen van opgevraagde fiscale gegevens «*die naar verwachting relevant zijn*»⁷. Ten tweede wordt gepreciseerd dat de «*inlichtingen worden uitgewisseld ongeacht of de onderzochte handelingen door het recht van de aangezochte Partij als strafrechtelijk misdrijf zouden worden aangemerkt indien ze in de aangezochte Partij plaats zouden vinden*» (artikel 5, § 1 van de Overeenkomst).
11. Bovendien bevat de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepalingen die vergelijkbaar zijn met die van de andere voor advies voorgelegde verdragen. Zo wordt de vertrouwelijkheid van de uitgewisselde persoonsgegevens geregeld in een bepaling die de verstrekking van inlichtingen beperkt tot personen of autoriteiten (met inbegrip van rechtbanken en administratieve instanties) die daarvan kennis moeten hebben voor de vaststelling of inning van belastingen of met het oog op de «*vervolgung ter zake van die belastingen of bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen*»⁸, op dezelfde manier als bepaald in de Overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan of met Groot-Brittannië en Noord-Ierland.

---

aangezochte Partij worden verzekerd aan personen, blijven van toepassing voor zover zij de effectieve uitwisseling van inlichtingen niet overmatig belemmeren of vertragen»... ».

⁷ Artikel 5.5 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepaalt het volgende:

- a) de identiteit van de persoon op wie de controle of het onderzoek betrekking heeft;*
- b) aanwijzingen omtrent de gezochte inlichtingen, met name de aard ervan en de vorm onder dewelke de verzoekende Partij de inlichtingen wenst te ontvangen van de aangezochte Partij;*
- c) het fiscale doel waarvoor de inlichtingen gevraagd worden;*
- d) de redenen om aan te nemen dat de gevraagde inlichtingen zich binnen de aangezochte Partij bevinden of dat ze in het bezit zijn van of onder toezicht staan van een persoon die binnen het rechtsgebied van de aangezochte Partij valt;*
- e) voor zover gekend, de naam en het adres van elke persoon van wie verondersteld wordt dat hij in het bezit is van de gevraagde inlichtingen;*
- f) een verklaring dat het verzoek in overeenstemming is met de wetgeving en de administratieve praktijk van de verzoekende Partij, en dat, mochten de gevraagde inlichtingen binnen het rechtsgebied van de verzoekende Partij vallen, de bevoegde autoriteit van die Partij de inlichtingen zou kunnen verkrijgen ingevolge het recht van die Partij of in de normale gang van de administratieve werkzaamheden en dat het verzoek in overeenstemming is met dit Akkoord».*

⁸ Artikel 8 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepaalt het volgende: «*Alle inlichtingen die door een overeenkomstsluitende Partij ingevolge dit Akkoord zijn verkregen worden als vertrouwelijk behandeld en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) binnen het rechtsgebied van de overeenkomstsluitende Partij die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in dit Akkoord bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen of bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen. De informatie mag niet worden bekendgemaakt aan andere personen, entiteiten of overheden of aan buitenlandse andere overheden zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de bevoegde overheden van de aangezochte partij. »*

12. Evenals in de overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan is voorzien in de wederkerigheid van de uitwisseling van informatie, in die zin dat de partij van wie de informatie wordt verlangd, alle passende maatregelen moet nemen om de gevraagde informatie te verstrekken *«niettegenstaande het feit dat de aangezochte Partij die inlichtingen niet nodig heeft voor haar eigen belastingdoeleinden»* (artikel 5, §1 van de Overeenkomst).

(c) Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland

13. De voorwaarden voor de uitwisseling van informatie worden beschreven in artikel 2 van het tweede wijzigingsprotocol dat op 13 maart 2014 in Londen is ondertekend en in artikel 26 van het basisverdrag dat op 1 juni 1987 in Brussel is ondertekend. Het voorziet erin dat de bevoegde autoriteiten inlichtingen uitwisselen *«die naar verwachting relevant zullen zijn»* voor de uitvoering van de Overeenkomst⁹.
14. Bepalingen met betrekking tot de vertrouwelijkheid van de informatie en de beperking van de verstrekking ervan aan de betrokken fiscale, administratieve en gerechtelijke autoriteiten zijn opgenomen in artikel 26 van de basisovereenkomst (aanvullende informatie die op 17 mei 2019 aan de Autoriteit is verstrekt)¹⁰.
15. Wat het doel van de uitwisselingen betreft, voorziet artikel 26 van de basisovereenkomst in de uitwisseling van gegevens in het kader van de inning en invordering van belastingen, alsmede in de procedures en de daarmee verband houdende vervolgingen. Net als bij de

⁹ Artikel 2 van het tweede protocol met Groot-Brittannië en Noord-Ierland bepaalt wat volgt: *«De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen de inlichtingen uit die naar verwachting relevant zullen zijn voor de uitvoering van de bepalingen van deze Overeenkomst of voor de toepassing of de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving met betrekking tot belastingen van elke soort of benaming die worden geheven ten behoeve van de overeenkomstsluitende Staten of van de staatkundige onderdelen of plaatselijke gemeenschappen daarvan, voor zover de belastingheffing waarin die nationale wetgeving voorziet niet in strijd is met de Overeenkomst. De uitwisseling van inlichtingen wordt niet beperkt door de artikelen 1 en 2».*

¹⁰ Artikel 26 van de Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland bepaalt wat volgt: *« 1. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen inlichtingen uit die nodig zijn om uitvoering te geven aan deze Overeenkomst of aan de nationale wetgeving van de overeenkomstsluitende Staten met betrekking tot de belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is, voor zover de heffing van die belastingen niet in strijd is met de Overeenkomst, alsmede om het ontgaan van belastingen te voorkomen. door een overeenkomstsluitende Staat verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als de inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van, de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van, of de beslissing in beroepszaken betrekking hebbende belastingen. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen.*

In geen geval mogen de bepalingen van paragraaf 1 van dit artikel aldus worden uitgelegd dat zij een overeenkomstsluitende Staten de verplichting op te leggen:

a) administratieve maatregelen te nemen die afwijken van de wetgeving en de administratieve praktijk van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;

b) inlichtingen te verstrekken die niet verkrijgbaar zijn volgens de wetgeving of in de normale gang van de administratieve werkzaamheden van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;

c) inlichtingen te verstrekken die een handels-, bedrijfs-, nijverheids- of beroepsgeheim of een handelswerkwijze zouden onthullen, dan wel inlichtingen waarvan het verstrekken in strijd zou zijn met de openbare orde.

verdragen die met Oeganda en Oezbekistan zijn gesloten, is het daarom niet uitgesloten dat deze informatie kan worden gebruikt voor strafrechtelijke belastingprocedures.

16. Het bijzondere karakter van deze Overeenkomst, wat de modaliteiten van de uitwisseling van persoonsgegevens betreft, zit in de wederkerigheid van de uitwisseling van informatie. Deze wederkerigheid is niet expliciet vastgelegd, maar lijkt voort te vloeien uit de opzet van de Overeenkomst in een intra-Europese uitwisselingscontext (zie titel 3 « *Vaststelling van de rechtsgrond - opdracht van algemeen belang en wederkerigheid van de geplande uitwisselingen* »).

III. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Toepasselijke wet

17. De beoogde uitwisseling van inlichtingen heeft betrekking op de Belgische belastingplichtigen, zoals aangegeven in artikelen 1, 2, 3a *juncto*, 3.1.h.i van de Overeenkomst Deze uitwisseling van informatie omvat derhalve de verwerking van gegevens betreffende geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen, namelijk persoonsgegevens in de zin van artikel 4.1 van de AVG
18. De mededeling van deze informatie aan de buitenlandse belastingdienst vormt de verwerking van persoonsgegevens waarop de AVG en titel 1 van de WVG van toepassing zijn.

2. Verwerkingsverantwoordelijke(n)

19. De Overeenkomsten die door de Federatie Wallonië-Brussel die - in het kader van de door de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest voorbereide instemmingsakkoorden - ter advies werden voorgelegd, werden gesloten door het Koninkrijk België, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
20. De verwerkingsverantwoordelijke(n) als bedoeld in de artikel 4(7) van de AVG (of de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken) wordt/worden niet aangewezen in de voor advies voorgelegde teksten.
- Deze verduidelijking is echter van essentieel belang om de verplichtingen en verantwoordelijkheden van elke betrokken actor vast te stellen en te zorgen voor een duidelijke verdeling van de verantwoordelijkheden met betrekking tot de tenuitvoerlegging

van de rechten van de betrokkenen krachtens de artikelen 12 tot en met 22 van de AVG (bv. het recht op toegang tot gegevens, het recht op informatie over geplande verwerkingen, enz., behoudens de eventuele beperkingen op grond van artikel 23 van de AVG en artikel 37 § 2 van de WVG (zie hierna de aanbevelingen van de GBA onder punt 6.2.2 « *rechten van de betrokkenen* [...] »).

21. Zo merkt de Autoriteit bijvoorbeeld op dat volgens de Overeenkomst die met Oeganda werd gesloten, de bevoegde autoriteit voor België "*de minister van Financiën of zijn gemachtigde vertegenwoordiger*" is (art. 3.1.e van de Overeenkomst), zonder te preciseren of deze ook de verwerkingsverantwoordelijke is, als bedoeld in de AVG.
22. Het is aan de aanvrager om in elk van de Overeenkomsten uitdrukkelijk de verwerkingsverantwoordelijke aan te wijzen.

3. Vaststelling van de rechtsgrond - opdracht van algemeen belang en wederkerigheid van de geplande uitwisselingen

3.1 Analyse van de case en de toepasselijke beginselen

23. De Autoriteit is van mening dat de voorgenomen uitwisseling van persoonsgegevens als noodzakelijk kan worden beschouwd voor de vervulling van een opdracht van algemeen belang of de uitoefening van het openbaar gezag dat is toevertrouwd aan de verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 6.1.e. van de AVG, aangezien in dit geval België er belang bij heeft om van de betrokken landen vergelijkbare gegevens te verkrijgen.
24. De Autoriteit herinnert eraan dat, volgens de jurisprudentie, het begrip "openbaar belang" restrictief moet worden geïnterpreteerd. Het invoeren van een openbaar belang kan slechts overtuigen als het gaat om de erkenning door België van een unilateraal belang van een derde land.¹¹ Bijgevolg is de uitwisseling van fiscale gegevens alleen legitiem indien zij wederzijds is, zoals de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft benadrukt in haar advies 61/2014 van 17 december 2014 tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal

---

¹¹ Privacycommissie, advies 61/2014 uit betreffende een wetsontwerp tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden, § 25: « *De Commissie stelde eerder in haar "PNR"-en "PCAOB"-adviezen met nummers 48/2003 van 18 december 2003 en 11/2013 van 24 april 2013 dat een beroep op noodzakelijkheid wegens zwaarwegend algemeen belang als hiervoor bedoeld, beperkend dient geïnterpreteerd, en met name niet mogelijk is in geval het om de erkenning door België gaat van een unilateraal belang van de VS.*».

niveau en voor belastingdoeleinden (punten 26 en 27¹²). Het EDPB heeft ook het belang van deze wederkerigheidsvoorwaarde bevestigd in de context van de overdrachten op basis van de afwijking "*algemeen belang*" in het kader van de internationale samenwerking (zie punt 6.3.1 van hoofdstuk 6 over «*Gegevensoverdrachten naar derde landen* »).

25. Onder voorbehoud van de interpretatie van de belastingbepalingen in verband met de wederkerigheid van de gegevensuitwisselingen in de voor advies voorgelegde verdragen, begrijpt de Autoriteit, dat in wederkerigheid is voorzien met betrekking tot de verdragen die zijn gesloten met Oeganda, Oezbekistan en de Caymaneilanden¹³. Er wordt uitdrukkelijk bepaald dat het land waarvan de inlichtingen worden verlangd, niet kan weigeren inlichtingen te verstrekken als het de gevraagde inlichtingen niet nodig heeft voor zijn eigen belastingdoeleinden¹⁴.
26. Een dergelijke bepaling is niet opgenomen in de overeenkomst met het Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland.

3.2 Aanbevelingen

27. Nogmaals, onder alle voorbehoud van de interpretatie van de belastingbepalingen, begrijpt de Autoriteit uit de opzet en de doelstellingen van de Overeenkomst, dat het niet gaat om het dienen van het eenzijdig belang van het Verenigd Koninkrijk of Ierland en dat wederkerigheid bij de uitwisseling van informatie een voorafgaande voorwaarde kan zijn voor de Overeenkomst in het kader van de uitwisselingen binnen Europa. De Autoriteit beveelt de aanvrager echter aan om na te gaan in hoeverre deze wederkerigheid voortvloeit uit de opzet van de Overeenkomst en/of de toepassing van de Europese belastingwetgeving tussen België en het Verenigd Koninkrijk/Noord-Ierland op deze Overeenkomst en, indien dit niet het geval is, ervoor te zorgen dat in de Overeenkomst bepalingen worden opgenomen die deze

---

¹² Zie het voormelde advies 61/2014 van 17 december 2004 van de Privacycommissie, § 26: « *Volgens artikel 18 § 2 van het wetsontwerp is de toezending van gegevens aan derde landen noodzakelijk wegens een zwaarwegend algemeen belang van België, dat met name gelegen is in het verkrijgen van vergelijkbare gegevens vanwege bedoelde landen, waardoor de verplichtingen waaraan belastingplichtigen die in België aan belasting onderworpen zijn, beter kunnen worden nageleefd. In de mate dat die toezendingen door België kaderen in een wederzijdse uitwisseling van gegevens voor belastingdoeleinden en een voorwaarde zijn opdat België vergelijkbare gegevens zou verkrijgen – wat het geval is in het kader van de FATCA, OESO-en EU-uitwisselingen waarop het wetsontwerp betrekking heeft – acht de Commissie een beroep op een zwaarwegend algemeen belang van België op zich niet onverantwoord. België moet immers informatie kunnen verkrijgen uit het buitenland over de eigen belastingplichtigen* ».

¹³ **Randnummer 8** van dit advies

¹⁴ Ibid.

wederkerigheid waarborgen, naar het voorbeeld van de Overeenkomsten die zijn gesloten met niet-Europese landen zoals Oeganda, Oezbekistan en de Caymaneilanden.

28. Tot slot benadrukt de Autoriteit dat de overdracht op basis van een algemeen belang de aanvrager niet ontslaat van zijn verplichting om artikel 44 van de AVG na te leven in geval van een overdracht van persoonsgegevens naar een derde land. Krachtens dit artikel is het inderdaad noodzakelijk om over passende garanties te beschikken, ongeacht de rechtsgrond voor de doorgifte naar derde landen (zie de opmerkingen in rubriek 6 «*Doorgifte van gegevens naar derde landen*»).

4. Doeleinde(n)

4.1. Toepasselijk beginsel

29. De doeleinden van een verwerking moeten welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn in toepassing van artikel 5.1.b van de AVG.

4.2. Case study

30. In de Overeenkomst met de Caymaneilanden zijn de doeleinden van de verwerking het meest uitdrukkelijk omschreven. Deze Overeenkomst voorziet in een tweeledig doel, namelijk de vaststelling en inning van belastingen enerzijds en de uitvoering van onderzoeken of vervolgingen in belastingzaken anderzijds¹⁵.
31. Tevens wordt bepaald dat dergelijke onderzoeken of vervolgingen al dan niet een strafrechtelijk karakter kunnen hebben. Artikel 5, § van de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepaalt dat «*Die inlichtingen worden uitgewisseld ongeacht of de onderzochte handelingen door het recht van de aangezochte Partij als strafrechtelijk misdrijf zouden worden aangemerkt indien ze in de aangezochte Partij plaats zouden vinden*».

---

¹⁵ Artikel 1 van de Overeenkomst met het Koninkrijk België en de Caymaneilanden: «*De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Partijen zullen bijstand verlenen door het uitwisselen van inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de toepassing en de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving van de overeenkomstsluitende Partijen met betrekking tot de belastingen waarop dit Akkoord van toepassing is. Die inlichtingen omvatten inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de bepaling, de vestiging en de invordering van die belastingen, voor de invordering en de tenuitvoerlegging van belastingvorderingen of voor het instellen van onderzoeken of vervolgingen inzake belastingaangelegenheden. De inlichtingen worden uitgewisseld in overeenstemming met de bepalingen van dit Akkoord en worden als vertrouwelijk behandeld op de wijze die is bepaald in artikel 8. De rechten en de bescherming die door de wetgeving of de administratieve praktijk van de aangezochte Partij worden verzekerd aan personen, blijven van toepassing voor zover zij de effectieve uitwisseling van inlichtingen niet overmatig belemmeren of vertragen*».

32. Ook de Overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan voorzien in de mogelijkheid om de aldus verkregen informatie door te geven aan "rechterlijke instanties en administratieve lichamen"¹⁶ voor opsporings- en vervolgingsdoeleinden, zonder de mogelijkheid uit te sluiten dat dergelijke informatie kan worden gebruikt in het kader van strafrechtelijke fiscale procedures. De Autoriteit merkt op dat een beperking van de gegevensverwerking in functie van fiscale doeleinden is vastgesteld en dit tenzij er toestemming is van de staat die de gegevens overeenkomstig zijn wetgeving verstrekt. Zo wordt bijvoorbeeld in het protocol bij de Overeenkomst die met Oeganda is gesloten en het protocol bij de Overeenkomst met Oezbekistan, in hun artikel 2.2 bepaald :

« De door een overeenkomstsluitende Staat ingevolge paragraaf 1 verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in paragraaf 1 bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen, bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen, of bij het toezicht daarop. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen. Niettegenstaande hetgeen voorafgaat, mogen de door een overeenkomstsluitende Staat verkregen inlichtingen voor andere doeleinden worden gebruikt indien ze overeenkomstig de wetgeving van beide Staten voor die andere doeleinden mogen worden gebruikt en indien de bevoegde autoriteit van de Staat die de inlichtingen verstrekt, de toestemming geeft voor dat gebruik ».

33. De Overeenkomst met de Caymaneilanden bevat gelijkaardige bepalingen in artikel 8¹⁷.

¹⁶ Artikel 2, § 2 van het Protocol tussen België en Oeganda van 25 april 2014 (hierna « het Protocol van 2014 »), dat artikel 27 vervangt van de eerste Overeenkomst van 26 juli 2007: « [...] 1 (2) De door een overeenkomstsluitende Staat ingevolge paragraaf 1 verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in paragraaf 1 bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen, bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen, of bij het toezicht daarop. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen. (...) »

¹⁷ Artikel 8 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden: « Alle inlichtingen die door een overeenkomstsluitende Partij ingevolge dit Akkoord zijn verkregen worden als vertrouwelijk behandeld en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) binnen het rechtsgebied van de overeenkomstsluitende Partij die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van de in dit Akkoord bedoelde belastingen, bij de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van die belastingen of bij de beslissing in beroepszaken die betrekking hebben op die belastingen. Deze personen of autoriteiten gebruiken die inlichtingen slechts voor die doeleinden. Zij mogen deze inlichtingen kenbaar maken tijdens openbare rechtzittingen of in rechterlijke beslissingen. De informatie mag niet worden bekendgemaakt aan andere personen, entiteiten of overheden of aan buitenlandse andere overheden zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de bevoegde overheden van de aangezochte partij. »

34. De Autoriteit is van mening dat er in dit verband verduidelijking nodig is en dat uit de Overeenkomsten of instemmingsdecreten duidelijk moet kunnen worden afgeleid of de beoogde uitwisseling van persoonsgegevens alleen betrekking heeft op de mogelijkheid om belastingen door de belastingdiensten vast te stellen en te innen, dan wel om onderzoeken in te stellen en eventueel de strafrechtelijke vervolging van belastingfraude te waarborgen¹⁸. Dit geldt ook voor de Overeenkomst met het Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland, waarvan artikel 26 voorziet in de uitwisseling van gegevens in het kader van de heffing en inning van belastingen, alsmede in de daarmee verband houdende procedures en vervolgingen, zonder dat verdere strafrechtelijke verwerking achteraf wordt uitgesloten.

4.3. Aanbevelingen

35. Wat de overeenkomsten met Oeganda, Oezbekistan en het Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland betreft, beveelt de Autoriteit aan dat de wetgever voorkeur geeft aan een uitdrukkelijke verwijzing naar de beoogde doelstellingen en verdere verwerkingen, zoals in de Overeenkomst met de Caymaneilanden, waar artikel 5, § 1, duidelijk de mogelijkheid vermeldt van verder gebruik voor strafrechtelijke doeleinden van informatie die is verzameld via de uitwisseling van intergouvernementele gegevens, op voorwaarde dat een dergelijke verdere verwerking wettelijk mogelijk is en waar de verwerkingsverantwoordelijke zich moet van verzekeren, zoals hieronder wordt gespecificeerd.
36. In het algemeen preciseert de Autoriteit dat het de verantwoordelijkheid is van de verwerkingsverantwoordelijke om, rekening houdend met de toepasselijke belastingwetgeving en jurisprudentie, na te gaan in hoeverre de Belgische of buitenlandse belastingautoriteit al dan niet gebruik kan maken van informatie die via intergouvernementele administratieve samenwerking is verkregen, als bewijs voor een strafrechtbank¹⁹. Het is ook aan de aanvrager

---

¹⁸ Cfr. punt 12 van het advies 61/2014 van de Privacycommissie van 17 december 2014 betreffende de wet tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden. « *De Commissie wijst erop dat uit het wetsontwerp niet duidelijk af te leiden valt of die finaliteitsaanduiding alleen betrekking heeft op het kunnen vestigen en invorderen van belastingen door belastingadministraties, dan wel ook op het strafrechtelijk onderzoeken en eventueel berechten van fiscale fraude* ».

¹⁹ De Autoriteit verwijst ter informatie naar het standpunt dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in haar Advies nr. 61/2014 van 17 december 2014 voor dit onderwerp heeft ingenomen over een wetsontwerp tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden (*titel B Finaliteitsbeginsel - belastingdoeleinden vs strafonderzoeken*).

om na te gaan welke instrumenten voor strafrechtelijke samenwerking van toepassing zijn op de staten die partij zijn bij de Overeenkomsten en, in voorkomend geval, in hoeverre zij de mogelijkheid voor deze lidstaten beperken of niet om de via de overeenkomst verkregen fiscale informatie te verwerken met het oog op de bestrijding van niet-fiscale delicten, zoals het witwassen van geld, corruptie of financiering van terrorisme²⁰. De verwerkingsverantwoordelijke zal in dit verband de relevante belastingwetgeving en -verdragen moeten toepassen, zoals het Verdrag van 25 januari 1988 van de OESO en de Raad van Europa betreffende de wederzijdse administratieve bijstand in belastingzaken, zoals gewijzigd bij het protocol van 2010, waarvan de volgende landen op de website van de OESO in de tabel van de deelnemende rechtsgebieden zijn vermeld: Oeganda, Caymaneilanden, Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland²¹.

37. Het is ook aan de aanvrager om na te gaan in welke mate rekening moet worden gehouden met de wet van 16 december 2015 tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het

---

Dit advies is gebaseerd op artikel 4§ van het verdrag van de OESO van 25 januari 1988 dat de gegevensuitwisseling beperkt « *tot maximaal die welke van belang zijn voor het instellen van strafvervolging, waarbij het weliswaar zo is dat een Partij de krachtens dit Verdrag verkregen inlichtingen slechts als bewijsmateriaal voor een strafrechter [kan] gebruiken indien hiertoe vooraf toestemming is verleend door de Partij die de inlichtingen heeft verstrekt* ». Deze bepaling werd ondertussen geschrapt door het wijzigingsprotocol van 2010 (<http://www.oecd.org/fr/ctp/echange-de-renseignements-fiscaux/convention-concernant-l-assistance-administrative-mutuelle-en-matiere-fiscale.htm>).

In de versie van 1988 was dit verdrag ook bedoeld om elk conflict te vermijden met het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, op grond waarvan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer tot de conclusie is gekomen dat informatie die door middel van administratieve fiscale samenwerking is verkregen, moet worden verkregen op basis van een passend instrument voor strafrechtelijke samenwerking dat van toepassing is op beide staten die partij zijn.

Voor zover de huidige of vroegere bepalingen van dit verdrag nog steeds een beperking inhouden van de niet-fiscale doeleinden van de verwerking van de uitgewisselde fiscale gegevens, is het de verantwoordelijkheid van de aanvrager om na te gaan (a) in welke mate dit OESO-verdrag van toepassing is op de co-contractanten : Oeganda, Oezbekistan, de Kaaimaneilanden en Oezbekistan worden op de website van de OESO (waartoe op 8 mei 2019 toegang werd verkregen) uitdrukkelijk als partijen bij dit verdrag vermeld, maar niet Oezbekistan, dat lid is van de OESO, en b) welke eventuele instrumenten voor strafrechtelijke samenwerking van toepassing zijn op staten die partij zijn bij de Overeenkomsten.

²⁰ Cf. het persbericht van de Raad van Europa van 25 september « *Lutte contre la fraude fiscale* », <https://conseil-europe.delegfrance.org/Lutte-contre-la-fraude-fiscale-convention-Conseil-de-l-Europe-OCDE>, versus de Beraadslaging van het Comité van de Federale Overheid van de Privacycommissie nr. 24/2016 van 30 juni 2016, § 20 en 21. In haar beraadslaging van het Comité van de Federale Overheid nr. 24/2016 vermeldt de Privacycommissie op 30 juni 2016 dat de Belgische en Europese (fiscale) wetgeving kan niet zo worden geïnterpreteerd dat zij zou toelaten aan de FOD Financiën om de fundamentele basisregels voor de bescherming van persoonsgegevens te miskennen, waaronder de scheiding tussen administratief en strafrechtelijk gebruik van gegevens, en het verbod tot doorgifte van persoonsgegevens naar landen zonder een passend niveau van gegevensbescherming. De Privacycommissie en meer bepaald haar Comité van de Federale overheid was derhalve van oordeel dat artikel 338 § 18 WIB zo dient te worden geïnterpreteerd dat (het toestaan van) hergebruik (door de FOD Financiën) van de verkregen gegevens voor andere dan fiscale zaken (bv. wederzijdse rechtshulp in strafzaken, witwassen van geld, corruptie of bestrijding van terrorisme), of voor de transfer naar landen zonder een passend niveau van gegevensbescherming a priori wordt uitgesloten van het geheel van legitieme gegevensverwerkingen.

²¹ Zie de tabel van de deelnemende rechtsgebieden op de internetpagina <http://www.oecd.org/fr/ctp/echange-de-renseignements-fiscaux/convention-concernant-l-assistance-administrative-mutuelle-en-matiere-fiscale.htm>. Opgemerkt moet worden dat er in dit opzicht sprake is van een dubbelzinnigheid, dat de verwerkingsverantwoordelijke voor wat betreft de Republiek Oezbekistan via de bovengenoemde link moet verwijderen, hoewel een OESO-land, maar niet opgenomen in de lijst van deelnemende rechtsgebieden.

kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden (zie de opmerkingen onder titel 5.3 « doelgerichte versus automatische gegevensuitwisselingen »). De Autoriteit herinnert in voorkomend geval aan de interpretatie van deze wetgeving door het Comité van de Federale Overheid van de Privacycommissie in haar Beraadslaging nr. 25/2017 van 24 augustus 2017, in die zin dat de informatie die werd verkregen in het kader van de administratieve samenwerking, het hergebruik niet is toegestaan voor andere dan fiscale doeleinden (§ 20 en 21):

« De Belgische en Europese (fiscale) wetgeving mag niet worden geïnterpreteerd op een wijze die de FOD Financiën zou toelaten de fundamentele regels inzake bescherming van persoonsgegevens te miskennen, waaronder het verschil tussen een administratief en strafrechtelijk gebruik van de gegevens en het verbod van doorgifte van persoonsgegevens naar landen zonder passend gegevensbeschermingsniveau.

Het Comité oordeelt bijgevolg dat artikel 17 van de wet van 16 december 2015 moet geïnterpreteerd worden in die zin dat (de toelating voor) het hergebruik (door andere dan fiscale rechtsgebieden) van gegevens ingezameld voor niet-fiscale doeleinden (bijvoorbeeld juridische samenwerking in strafzaken, witwaspraktijken, corruptie of de strijd tegen terrorisme), of voor doorgifte aan landen zonder passend gegevensbeschermingsniveau a priori uitgesloten zijn van alle rechtmatige gegevensverwerkingen. »²²

5. Proportionaliteit

5.1. Toepasselijke beginsels

38. In toepassing van artikel 5.1.d van de AVG moeten persoonsgegevens toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
39. Om het proportionaliteitsbeginsel na te leven, moeten de categorieën verwerkte gegevens per verwerkingsdoeleinde uitdrukkelijk worden omschreven.
40. Wanneer de juridische grondslag van een persoonsgegevensverwerking een wettelijke verplichting is, zoals hier het geval is, schrijft artikel 6.3 van de AVG voor, samen gelezen met de artikelen 22 van de Grondwet en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten en fundamentele vrijheden van de Mens (hierna *EVRM*), dat de wezenlijke elementen van de gegevensverwerking moeten worden opgenomen in de regelgeving. In de regelgeving moet daarom met name worden gespecificeerd welke soorten of categorieën gegevens worden verwerkt.

---

²² Zie hiervoor ook voetnoot 20.

5.2. Analyse van de case: categorieën van de betrokken gegevens

41. De Autoriteit merkt op dat het soort verwerkte gegevens zeer ruim is gedefinieerd in de overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan. Daarin is inderdaad bepaald « *De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen de inlichtingen uit die naar verwachting relevant zullen zijn voor de uitvoering van de bepalingen van deze Overeenkomst of voor de toepassing of de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving met betrekking tot belastingen van elke soort of benaming die worden geheven ten behoeve van de overeenkomstsluitende Staten of van de staatkundige onderdelen of plaatselijke gemeenschappen daarvan, voor zover de belastingheffing waarin die nationale wetgeving voorziet niet in strijd is met de Overeenkomst* » (artikel 2 van het Protocol met Oeganda op 25 april 2014; artikel 2 van het Protocol met Oezbekistan op 18 februari 2015.) Hetzelfde geldt voor de Overeenkomst met de Caymaneilanden waarin de uitgewisselde gegevens ook worden beschreven als « *inlichtingen die naar verwachting relevant zijn* » met het oog op het vervullen van zowel de administratieve doeleinden als met het oog op onderzoeken en strafrechtelijke vervolgingen²³. Ook in de met het Verenigd Koninkrijk en Ierland gesloten Overeenkomst heeft de uitwisseling betrekking op « *de naar verwachting relevante inlichtingen* » om de bepalingen van de overeenkomst toe te passen of om de nationale belastingwetgeving toe te passen²⁴.
42. Het gebruik van de term "*naar verwachting relevante*" (inlichtingen) zonder enige definitie te geven in de tekst van de Overeenkomst brengt ons naar de problematiek van de onnauwkeurigheid ervan. Deze term is ontleend aan artikel 26 van de OESO-modelbelastingovereenkomst van 2014²⁵ en betekent, volgens de toelichting bij dit artikel in de preambule van deze overeenkomst, dat « *het landen niet vrij staat om "te vissen naar informatie" of om informatie op te vragen die waarschijnlijk niet relevant is voor de fiscale*

---

²³ Artikel 1 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden: « *De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Partijen zullen bijstand verlenen door het uitwisselen van inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de toepassing en de tenuitvoerlegging van de nationale wetgeving van de overeenkomstsluitende Partijen met betrekking tot de belastingen waarop dit Akkoord van toepassing is. Die inlichtingen omvatten inlichtingen die naar verwachting relevant zijn voor de bepaling, de vestiging en de invordering van die belastingen, voor de invordering en de tenuitvoerlegging van belastingvorderingen of voor het instellen van onderzoeken of vervolgingen inzake belastingaangelegenheden* ».

²⁴ Artikel 2 van het tweede wijzigingsprotocol: <http://www.oecd.org/fr/ctp/echange-de-reenseignements-fiscaux/convention-concernant-l-assistance-administrative-mutuelle-en-matiere-fiscale.htm> protocol van de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogenswinsten, ondertekend te Brussel op 1 juni 1987, zoals gewijzigd bij het Protocol, ondertekend op 24 juni 2009.

²⁵ OESO (2016) Model voor fiscale Overeenkomst over inkomen en vermogen 2014, in leesbare vorm beschikbaar op de volgende website: <http://www.oecd.org/fr/fiscalite/conventions/modele-de-convention-fiscale-concernant-le-revenu-et-la-fortune-2014-version-complete-9789264239142-fr.htm>.

situatie van een bepaalde belastingplichtige »²⁶. In de Overeenkomsten met Oezbekistan, Oeganda en het Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland is ook bepaald dat de uitwisseling van informatie niet wordt beperkt door de artikelen die het toepassingsgebied ervan bepalen *rationae personae* en *ratione materiae*, namelijk de artikelen 1 en 2 van deze Overeenkomsten. De definitie van de verwerkte gegevens die "naar verwachting relevant zijn", is dus bijzonder breed.

5.3. Aanbevelingen - doelgerichte versus automatische gegevensuitwisselingen

43. De Autoriteit beveelt aan dat de Overeenkomsten voor zover mogelijk nauwkeuriger en gedetailleerder aangeven op welke wijze het concept "*naar verwachting relevante inlichtingen*" zal worden gebruikt en toegepast.
44. Artikel 5.5 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden bepaalt bijvoorbeeld specifiek welke informatie de verzoekende partij aan de aangezochte partij moet verstrekken wanneer zij een verzoek om inlichtingen indient, teneinde de waarschijnlijke relevantie van de informatie aan te tonen:

- a) de identiteit van de persoon op wie de controle of het onderzoek betrekking heeft;*
- b) aanwijzingen omtrent de gezochte inlichtingen, met name de aard ervan en de vorm onder dewelke de verzoekende Partij de inlichtingen wenst te ontvangen van de aangezochte Partij;*
- c) het fiscale doel waarvoor de inlichtingen gevraagd worden;*
- d) de redenen om aan te nemen dat de gevraagde inlichtingen zich binnen de aangezochte Partij bevinden of dat ze in het bezit zijn van of onder toezicht staan van een persoon die binnen het rechtsgebied van de aangezochte Partij valt;*
- e) voor zover gekend, de naam en het adres van elke persoon van wie verondersteld wordt dat hij in het bezit is van de gevraagde inlichtingen;*
- f) een verklaring dat het verzoek in overeenstemming is met de wetgeving en de administratieve praktijk van de verzoekende Partij, en dat, mochten de gevraagde inlichtingen binnen het rechtsgebied van de verzoekende Partij vallen, de bevoegde autoriteit van die Partij de inlichtingen zou kunnen verkrijgen ingevolge het recht van die Partij of in de normale gang van de administratieve werkzaamheden en dat het verzoek in overeenstemming is met dit Akkoord».*

---

²⁶ *ibid.* commentaar bij artikel 26, § 5 van het moel voor fiscale Overeenkomst van de OESO.

45. Bij gebrek aan dergelijke verduidelijkingen in de Overeenkomsten zelf, en om de betrokken administraties en de betrokken personen in staat te stellen de proportionaliteit van de verwerkte gegevens te beoordelen, is het de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke ervoor te zorgen dat voldoende wordt gemotiveerd waarom een informatie «naar verwachting relevant is»²⁷ en dit voorafgaand aan de mededeling van dergelijke informatie aan een derde land of voorafgaand aan de klacht over dergelijke informatie aan een derde land, en dit in overeenstemming met zijn verplichtingen als verwerkingsverantwoordelijke krachtens artikel 5.2 van de AVG.
46. In ieder geval is een dergelijke rechtvaardiging van de proportionaliteit van de uitgewisselde categorieën van gegevens geval per geval, alleen toelaatbaar voor zover het niet gaat om automatische gegevensuitwisseling. In het laatste geval zou het noodzakelijk zijn om vooraf in de tekst van de Overeenkomsten zelf de categorieën van uitgewisselde gegevens te specificeren, zoals hieronder wordt toegelicht.
47. In dit geval heeft de Autoriteit begrepen dat in het kader van de Overeenkomsten die voor advies worden voorgelegd, ad-hocuitwisselingen van informatie worden overwogen, op basis van ad-hocverzoeken van de medecontracterende staten²⁸ en dat er dus geen sprake is van automatische gegevensuitwisseling, zoals bijvoorbeeld het geval is met artikel 338 van het WIB, dat de richtlijn van de Raad van 25 mei 2018 (tot wijziging van richtlijn 2011/16/EU) "*wat betreft verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies*".
48. De Autoriteit is van oordeel dat een striktere beoordeling van de proportionaliteit passend zou zijn indien een kader voor de automatische uitwisseling van belastinggegevens zou worden ingevoerd²⁹. In een dergelijke context zou het niet voldoende zijn om te voorzien in de uitwisseling van informatie "*die naar verwachting relevant*" is tussen administraties, en zou

---

²⁷ Zie de gelijkaardige opmerking van de Privacycommissie in haar advies nr. 13/2013 van 24 april 2013 betreffende het voorontwerp van wet houdende omzetting van richtlijn 2011/16/EU van de Raad van 15 februari 2011 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen en tot intrekking van richtlijn 77/799/EEG, § 30-31.

²⁸ Zie bijvoorbeeld artikel 2.4 van het Protocol van Oezbekistan en artikel 2.4 (identiek) van het Protocol met Oeganda: « *Wanneer op basis van dit artikel door een overeenkomstsluitende Staat om inlichtingen is verzocht, gebruikt de andere overeenkomstsluitende Staat de middelen voor het verzamelen van inlichtingen waarover hij beschikt om de gevraagde inlichtingen te verkrijgen, zelfs al heeft die andere Staat die inlichtingen niet nodig voor zijn eigen belastingdoeleinden; zie artikel 5.1 van de Overeenkomst met de Caymaneilanden: De bevoegde autoriteit van de aangezochte Partij verstrekt op verzoek de inlichtingen ten behoeve van de in artikel 1 (...)* ».

²⁹ Zie het advies nr. 138/2018 van de Privacycommissie van 28 november 2018 over het voorontwerp van wet betreffende het voorontwerp van wet tot omzetting van Richtlijn (EU) 2018/822 van de Raad van 25 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU wat betreft verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies.

het noodzakelijk zijn om de categorieën gegevens te specificeren die mogelijk betrokken zijn bij de uitwisseling van informatie³⁰. Zo wordt in artikel 338 van het WIB bijvoorbeeld niet alleen aangegeven dat de lidstaten onderling samenwerken met het oog op automatische uitwisseling van "naar verwachting relevante informatie" voor het beheer en de handhaving van de nationale wetgeving van alle lidstaten met betrekking tot belastingen op de inkomens.»³¹ Het artikel 338 WIB preciseert bovendien de categorieën gegevens die betrokken zijn bij deze uitwisseling evenals de gevallen waarin een automatische uitwisseling gerechtvaardigd is³².

49. Indien in het kader van de voor advies voorgelegde Overeenkomsten automatische uitwisseling van inlichtingen wordt overwogen, is het derhalve aan de aanvrager om dit in de tekst van de Overeenkomsten zelf aan te geven en te specificeren welke categorieën gegevens onder deze automatische uitwisseling vallen en in welke gevallen een dergelijke uitwisseling gerechtvaardigd is. Het is ook aan de aanvrager om na te gaan in hoeverre de uitwisseling geregeld is bij de wet van 16 december 2015 tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden. De autoriteit verwijst in dit verband naar haar commentaar bij deze wet in haar beraadslagingen van het Comité van de Federale Overheid

---

³⁰ De Autoriteit was van mening dat de gegevensverwerking als bedoeld in artikel 338 WIB proportioneel was uitgaande van het nagestreefde doeleinden in de context waarin dit artikel de categorieën gegevens specificeert waarop de intergouvernementele informatie-uitwisseling betrekking heeft (Advies nr. 138/2018 van de gegevensbeschermingsautoriteit van 28 november 2018 betreffende het voorontwerp van wet tot omzetting van Richtlijn (EU) 2018/822 van de Raad van 25 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU wat betreft verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies).

³¹ Artikel 3 van de wet van 17 augustus 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen: "Artikel 338 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, vervangen bij de wet van 19 mei 2010, wordt vervangen als volgt:

§ 1. Dit artikel legt de voorschriften en procedures vast voor de samenwerking tussen België en de andere lidstaten van de Europese Unie met het oog op de uitwisseling van inlichtingen die naar verwachting van belang zijn voor de administratie en de handhaving van de nationale wetgeving van alle lidstaten met betrekking tot de inkomstenbelastingen. [...] »

³² Artikel 338 WIB 338: "6. Met betrekking tot belastbare tijdperken vanaf 1 januari 2014 verstrekt de Belgische bevoegde autoriteit alle buitenlandse bevoegde autoriteiten automatisch de inlichtingen waarover zij ten aanzien van de ingezetenen van die andere lidstaat beschikt inzake de volgende specifieke inkomsten- en vermogenscategorieën, op te vatten in de zin van de Belgische wetgeving:

1° bezoldigingen van werknemers;

2° bezoldigingen van bedrijfsleiders;

3° levensverzekeringsproducten die niet vallen onder andere communautaire rechtsinstrumenten inzake de uitwisseling van inlichtingen noch onder soortgelijke voorschriften;

4° pensioenen;

5° eigendom en inkomen van onroerende goederen.

De inlichtingen worden ten minste eenmaal per jaar verstrekt, binnen zes maanden na het verstrijken van het kalenderjaar in de loop waarvan de inlichtingen beschikbaar zijn geworden.

"Beschikbare inlichtingen" betekent inlichtingen die zich in de belastingdossiers van de inlichtingenverstrekkende lidstaat bevinden en die opvraagbaar zijn overeenkomstig de procedures voor het verzamelen en verwerken van inlichtingen in die lidstaat.

van de Privacycommissie nr. 25/2017 van 24 augustus 2017 betreffende het doorzenden van financiële gegevens door de FOD Financiën onder de Common Reporting Standard, (§ 44 en volgende)³³, waarvan de conclusies werden bevestigd in de Beraadslaging nr. 39/2017 van 14 december 2017³⁴.

6. Doorgiften van gegevens naar derde landen

50. De Overeenkomsten en Protocollen die voor advies zijn voorgelegd regelen de doorgifte van gegevens naar landen buiten het grondgebied van de Europese Unie, zoals Oeganda, Oezbekistan en de Caymaneilanden. De Autoriteit herinnert eraan dat rekening moet worden gehouden met hoofdstuk V van de AVG (art. 44 tot 50).
51. Doorgifte van persoonsgegevens naar landen buiten de Europese Economische Ruimte is in beginsel verboden, tenzij het land van bestemming een passend beschermingsniveau biedt in de zin van artikel 44 van de AVG³⁵. De AVG biedt verschillende opties voor het opstellen van dergelijke gegevensoverdrachten om een adequaat beschermingsniveau te bieden of op zijn minst passende waarborgen te bieden, zoals een adequaatheidsbesluit van de Europese Commissie, juridisch bindende en afdwingbare instrumenten, administratieve regelingen, of uitzonderingen. De Autoriteit onderzoekt welke van deze opties relevant zijn om de verwerkingsverantwoordelijke in staat te stellen de in de Overeenkomsten beoogde uitwisseling van persoonsgegevens passend te omkaderen.
52. Wat de Overeenkomst betreft met het Verenigd Koninkrijk en Ierland, zou het alleen relevant zijn om de vragen te behandelen die worden gesteld in het hoofdstuk "*doorgifte van gegevens aan een derde land*" bij een toekomstige uittreding uit de Europese Unie en de Europese Economische Ruimte. De Autoriteit zal daarom geen bijzondere opmerkingen maken met betrekking tot de uitwisseling van gegevens met het Verenigd Koninkrijk (en Ierland), dat - op het moment van schrijven - nog steeds lid is van de Europese Unie.

6.1. De adequaatheidsbesluiten van de Europese Commissie (artikel 45.1 van de AVG) van de AVG

---

³³ Beraadslaging beschikbaar op de volgende internetpagina: https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/beraadslaging_FO_025_2017.pdf.

³⁴ Beraadslaging beschikbaar op de volgende internetpagina: https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/beraadslaging_FO_039_2017.pdf.

³⁵ Zie ook de overwegingen 101 en 107 van de AVG.

53. Artikel 45.1 van de AVG bepaalt dat een doorgifte van persoonsgegevens aan een derde land kan plaatsvinden wanneer de Europese Commissie heeft "*besloten dat het derde land, een gebied of één of meerdere nader bepaalde sectoren in dat derde land, (...) een passend beschermingsniveau waarborgt*" ».
54. Aangezien voor geen van de derde landen waarop de voor advies voorgelegde protocollen betrekking hebben, een adequaatheidsbesluit is genomen, kan deze basis niet worden ingeroepen om de geplande uitwisseling van gegevens te ondersteunen. Het is daarom noodzakelijk om andere mogelijkheden te onderzoeken.

6.2 Passende waarborgen (artikel 46 van de AVG)

55. Volgens artikel 46 van de AVG kan « *bij gebrek aan een adequaatheidsbesluit van de Europese Commissie aangaande het passend niveau van de gegevensbescherming voor het land van bestemming, een doorgifte van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie door een verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker alleen plaatsvinden mits zij passende waarborgen bieden en betrokkenen over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikken* ».
56. Deze passende garanties kunnen worden verstrekt door³⁶ :
- Een juridisch bindend en afdwingbaar instrument tussen bevoegde overheidsinstanties of -organen,
  - Standaardbepalingen voor gegevensbescherming die door een toezichthoudende autoriteit zijn vastgesteld en die door de Commissie zijn goedgekeurd³⁷ ;
  - Een gedragscode overeenkomstig artikel 40 van de AVG;
  - Een overeenkomstig artikel 42 goedgekeurd certificeringsmechanisme.
57. Onder voorbehoud van de toestemming van de bevoegde toezichthoudende autoriteit kunnen de passende waarborgen ook worden geboden door³⁸ :
- « *contractbepalingen tussen de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker en de verwerkingsverantwoordelijke, de verwerker of de ontvanger van de persoonsgegevens in het derde land of de internationale organisatie; of*

---

³⁶ Art. 46.2 AVG.

³⁷ Dergelijke modelbepalingen zijn nog niet aangenomen en kunnen daarom nog geen onmiddellijke oplossing bieden, maar deze optie is mogelijk voor de toekomst.

³⁸ Art. 46.3 van de AVG

- *bepalingen die moeten worden opgenomen in administratieve regelingen tussen overheidsinstanties of -organen, waaronder afdwingbare en effectieve rechten van betrokkenen ».*

58. In dit geval zijn de verdragen (en hun protocollen) die ter advies worden voorgelegd, bindend en volgens de interpretatie van de Autoriteit, bedoeld om tussen de betrokken autoriteiten onderling afdwingbaar te zijn (zie bijvoorbeeld het toekomstige instemmingsdecreet van de federatie Wallonië-Brussel, die dit advies vraagt). De Autoriteit is daarom van mening dat artikel 46.2.a van de AVG van toepassing zou kunnen zijn, op voorwaarde dat deze overeenkomsten de door de AVG vereiste garanties bevatten.

59. Het Europees Comité voor gegevensbescherming (European *Data Protection Board* (hierna "EDPB"), heeft zich tot taak gesteld om de verplichte inhoud van dergelijke rechtsinstrumenten die tussen overheden worden gesloten voor administratieve samenwerkingsdoeleinden te specificeren, als onderdeel van zijn werkprogramma voor 2019-2020³⁹.

60. In afwachting van deze verduidelijkingen van het EDPB is de Autoriteit van mening dat deze instrumenten ten minste passende waarborgen moeten bevatten met betrekking tot de eerbiediging van het doel waarvoor de gegevens worden verzameld, alsmede specifieke bepalingen die erop gericht zijn doeltreffende en afdwingbare rechten op het gebied van gegevensbescherming te verlenen, zoals voorgeschreven in artikel 46.1. van de AVG.⁴⁰ Ook wordt aanbevolen de ontwikkeling van de wetgeving van het land van bestemming en de gevolgen daarvan voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, met name hun recht op gegevensbescherming, op te volgen, zoals hieronder uiteengezet.

6.2.1 Doelbinding

61. Wat het doel van de voor advies voorgelegde Overeenkomsten (met landen buiten de Europese Unie) betreft, verwijst de Autoriteit naar de conclusies van titel 4 "*doeleinden*" hierboven.

---

³⁹zie EDPB. "Guidelines on international transfers between public bodies for administrative cooperation purposes", https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-02-12plen-2.1edpb_work_program_en.pdf.

⁴⁰ Artikel 46.1 van de AVG « *Bij ontstentenis van een besluit uit hoofde van artikel 45, lid 3, mag een doorgifte van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie door een verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker alleen plaatsvinden mits zij passende waarborgen bieden en betrokkenen over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikken ».*

6.2.2 Rechten van de betrokkenen, met inbegrip van het recht van beroep

62. De Overeenkomsten die ter advies worden voorgelegd, bevatten - met uitzondering van de overeenkomst met de Caymaneilanden⁴¹ - echter geen enkele bepaling die bedoeld is om te voorzien in afdwingbare en effectieve rechten voor de betrokken personen, met inbegrip van het recht om in de Unie of in het derde land dat de gegevens ontvangt, een administratieve of gerechtelijke beroep in te stellen.
63. In aanvulling op artikel 46.1 van het AVG, waar afdwingbare rechten en effectieve rechtsmiddelen vereist zijn als adequate overdrachtsgaranties, is in overweging 108 van het AVG bepaald dat bij gebrek aan een besluit over de gepastheid, *«Die waarborgen de naleving van gegevensbeschermingsvereisten en de geldende rechten van de betrokkenen voor verwerkingen binnen de Unie (moeten) waarborgen, waaronder de beschikbaarheid van afdwingbare rechten van betrokkenen en van doeltreffende beroepen, zoals het instellen van administratief beroep of beroep in rechte en het eisen van een vergoeding in de Unie of in een derde land. Zij moeten met name betrekking hebben op de naleving van de algemene beginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens, de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbescherming door standaardinstellingen»*.
64. De Autoriteit beveelt aan om dergelijke garanties in de verdragen op te nemen, zoals hieronder nader wordt toegelicht.

➤ Recht op beroep

65. De Overeenkomsten bieden geen garantie dat de personen op wie de uitwisseling van gegevens betrekking heeft, toegang hebben tot gerechtelijke en/of administratieve beroepsmiddelen die hen in staat stellen de beëindiging van en/of vergoeding van eventuele schade als gevolg van de onrechtmatige verwerking van gegevens in het derde land te verkrijgen⁴².
66. Om dit te verhelpen, moeten in de Overeenkomsten en/of de bijbehorende protocollen de voorwaarden worden gespecificeerd voor het recht van toegang tot de rechter voor de betrokkenen in geval van een geschil over de verwerking van uitgewisselde belastinggegevens en in geval van niet-naleving van de bepalingen van de Overeenkomsten die gericht zijn op

---

⁴¹ De Overeenkomst met de Caymaneilanden bevat een interessante paragraaf in dit verband in haar artikel 1, laatste lid: *« De rechten en bescherming die personen genieten op grond van de wetten of voorschriften of administratieve praktijken van de aangezochte partij blijven van toepassing voor zover zij een doeltreffende uitwisseling van informatie niet onnodig belemmeren of vertragen »*. Zie de opmerkingen over de rechten van de betrokken personen onder titel 6.2.2 van dit advies.

⁴² Overweging 108 van de AVG.

de bescherming van persoonsgegevens (bv. het doelbeginsel). In afwachting van de richtsnoeren van het EDPB voor de uitwisseling van gegevens in het kader van de administratieve samenwerking, staat het de aanvrager vrij om zich in dit opzicht te laten leiden door de aanbevelingen in de Bindende bedrijfsvoorschriften van de EDPB-richtsnoeren (mogelijke inspiratiebron, ondanks de beperkte toepassing ervan op natuurlijke of rechtspersonen die een economische activiteit uitoefenen; artikel 4.1.18 *juncto* artikel 4.1.20 van de AVG)⁴³.

➤ Rechten van de betrokkenen

67. Het zou ook nodig zijn de voorwaarden te specificeren voor de uitoefening van de rechten van de betrokkenen krachtens de artikelen 12 tot en met 22 van de AVG, die alleen de wetgever overeenkomstig artikel 23 van de AVG kan beperken, in voorkomend geval rekening houdend met het algemeen belang en onder voorbehoud van de onderzoeksbevoegdheden (onrechtstreekse toegang) van een gegevensbeschermingsautoriteit.
68. De Overeenkomst met de Caymaneilanden bevat een interessante paragraaf in dit verband in haar artikel 1, laatste lid: « *De rechten en de bescherming die door de wetgeving of de administratieve praktijk van de aangezochte Partij worden verzekerd aan personen, blijven van toepassing voor zover zij de effectieve uitwisseling van inlichtingen niet overmatig belemmeren of vertragen* ». De Autoriteit is van mening dat deze formulering moet worden aangevuld om te voldoen aan de vereiste van artikel 23.2 van de AVG.
69. Artikel 23 van de AVG staat de lidstaten namelijk toe om, binnen bepaalde grenzen en voor specifieke doeleinden, uitzonderingen op de rechten van de betrokken personen toe te staan voor specifieke, in artikel 23.1. genoemde doeleinden van de AVG; dit omvat met name doelstellingen van algemeen belang van de Unie of een lidstaat, in het bijzonder een belangrijk economisch of financieel belang van de Unie of een lidstaat, met inbegrip van monetaire, budgettaire, fiscale, volksgezondheids- en socialezekerheidsaangelegenheden, en met name een taak op het gebied van toezicht, inspectie of regelgeving in verband met de uitoefening van het openbaar gezag, zelfs indien deze slechts incidenteel plaatsvindt.

---

⁴³WP 256, werkdocument tot vaststelling van een tabel met de elementen en beginselen van bindende bedrijfsvoorschriften, goedgekeurd op 28 november 2017, herziene versie en goedgekeurd op 6 februari 2018 en beschikbaar op dit adres: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614109 (« *De bindende bedrijfsvoorschriften moeten de betrokken personen uitdrukkelijk het recht op een beroep in rechte en het recht op schadeloosstelling en, in voorkomend geval, schadevergoeding toekennen in geval van schending van een van de afdwingbare elementen van de hierboven genoemde bindende bedrijfsvoorschriften (zie de artikelen 77 tot en met 82 van het AVG)* »).

70. Iedere wettelijke maatregel die voorziet in beperkingen op de rechten van de betrokkene, moet ten minste specifieke bepalingen bevatten betreffende de elementen opgesomd in artikel 23.2 AVG zoals:

- de doeleinden van de verwerking of van de categorieën van verwerking,
- de categorieën van persoonsgegevens,
- het toepassingsgebied van de beperkingen,
- waarborgen ter voorkoming van misbruik of onrechtmatige toegang of doorgifte,
- specificatie van de (categorieën van) verwerkingsverantwoordelijke(n),
- de opslagperiodes,
- de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen en
- het recht van de betrokkenen op kennisgeving inzake de beperking.

71. Om de omvang van de beoordelingsmarge die de wetgever hierbij geniet in kaart te brengen, is het van belang te herinneren aan de rechtspraak van het Hof van Justitie over artikel 13 van Richtlijn 95/46/EG dat voorzorg in een gelijkaardige uitzonderingsgrond. In het arrest *Smaranda Bara* bevestigde het Hof dat deze uitzonderingen alleen door "*wetgevende maatregelen*"⁴⁴ kunnen ingevoerd worden. Later preciseerde het Hof dat de Lidstaten deze uitzonderingen slechts kunnen aannemen voor zover deze "*noodzakelijk*"⁴⁵ zijn. Gelet op het onveranderde streven van de Europese wetgever naar een hoog beschermingsniveau⁴⁶ betekent dit dat de uitzonderingen op de rechten van de betrokkenen moeten blijven binnen de grenzen van het strikt noodzakelijke⁴⁷. De noodzaak en de proportionaliteit van de betrokken maatregelen moeten dus strikt geïnterpreteerd worden.

72. In dit verband moeten eventuele beperkingen van elk type recht dat door de AVG wordt geboden (bv. beperking van het recht op informatie, het recht op toegang, het recht op correctie, enz.) nader worden omschreven. In dit verband verwijst de Autoriteit naar de aanbevelingen in haar Advies nr. 57/2018 van 4 juli 2018 over de amendementen van de Regering in het wetsontwerp tot oprichting van het Informatiebeveiligingscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) nr. 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van

---

⁴⁴ Hof van Justitie 1 oktober 2015 (C-201/14), *Smaranda Bara e.a.*, §39; Hof van Justitie 27 september 2017 (C-73/16), *Pušár*, §96.

⁴⁵ Hof van Justitie 7 november 2013 (C-473/12), *BIV v. Englebert*, §32.

⁴⁶ Overweging 10 van de AVG, Overweging 10 Richtlijn 95/46/EG.

⁴⁷ Hof van Justitie 7 november 2013 (C-473/12), *BIV v. Englebert*, § 39.

natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

➤ Monitoring van de ontwikkeling van de wetgeving van het derde land

73. Bovendien heeft de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in haar advies nr. 12/2017 van 15 maart 2017 over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking tussen het College van Commissarissen [...] en betreffende de internationale samenwerking met derde landen, aanbevolen om een clausule op te nemen om een overeenkomst inzake gegevensuitwisseling met het oog op administratieve samenwerking te beëindigen in geval van wijziging van de regelgeving of omstandigheden in het land van bestemming, zoals een kennelijke schending door het derde land van het recht op eerbiediging van de rechten van de betrokken personen krachtens de AVG⁴⁸.
74. In het kader van de overeenkomsten is de Autoriteit van mening dat het, bij gebreke van een adequaatheidsbesluit, de taak van de verwerkingsverantwoordelijke is na te gaan welke passende waarborgen moeten worden geboden, rekening houdend met alle omstandigheden van de verwerking, met inbegrip van de wetgeving van het land van bestemming van de gegevens en de gevolgen daarvan voor de bescherming van persoonsgegevens⁴⁹, rekening houdend met zijn verantwoordelijkheidsplicht in de zin van artikel 5.2 en considerans 74 van de AVG⁵⁰. In geval van een aanvraag voor een machtiging op grond van artikel 46.3. a) (niet-bindende administratieve regelingen⁵¹) is het aan de GBA om al dan niet de beoordeling van de aanvrager te valideren met betrekking tot de wetgeving van het land van bestemming van de gegevens en de gevolgen daarvan voor de bescherming van de persoonsgegevens. De in

---

⁴⁸ Advies 12/2017 van de Commissie van 15 maart 2017, aangaande het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, de Hoge Raad voor de economische beroepen en de minister bevoegd voor Economie, alsook betreffende de internationale samenwerking met derde landen. *De Commissie verzoekt ook om een beëindigingsclausule op te nemen in elke samenwerkingsovereenkomst met derde landen in geval van wijziging van de reglementering of omstandigheden zoals het verliezen van het passend niveau van gegevensbescherming door een land na een beslissing van de Europese Commissie, of de manifeste niet-naleving van de rechten van de betrokkenen onder de GDPR door derderd*.

⁴⁹ Zie bijvoorbeeld artikel 5.1.a van de standaardbepalingen inzake doorgifte door een verwerkingsverantwoordelijke aan een verwerker (eerste model 2001/497/EG), waarin de gegevensimporteur zich ertoe verbindt de exporterende partij in kennis te stellen van wijzigingen in zijn wetgeving die negatieve gevolgen kunnen hebben voor de in de standaardbepalingen vastgestelde garanties (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32001D0497>); zie ook, voor volledige informatie, de aspecten van de wetgeving van het land van bestemming die de Europese Commissie krachtens artikel 45.2. van de AVG in aanmerking moet nemen bij de beoordeling of het beschermingsniveau in een derde land adequaat is (zie bijvoorbeeld "Opinion 28/2018 regarding the EU Commission Draft Implementing Decision on the adequate protection of personal data in Japan", https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/opinion-art-70/opinion-282018-regarding-european-commission-draft_en).

⁵⁰ Overweging 74 AVG: "De verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke moeten worden vastgesteld voor elke verwerking van persoonsgegevens die door of namens hem wordt uitgevoerd. Meer bepaald dient de verwerkingsverantwoordelijke te worden verplicht passende en effectieve maatregelen uit te voeren en te kunnen aantonen dat elke verwerkingsactiviteit overeenkomstig deze verordening geschiedt, ook wat betreft de doeltreffendheid van de maatregelen. Bij die maatregelen moet rekening worden gehouden met de aard, de omvang, de context en het doel van de verwerking en het risico voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen".

⁵¹ Overweging 108 van de AVG.

artikel 46.3. van de AVG opgenomen bevoegdheid voor (niet-bindende) administratieve regelingen voor overdrachtsmachtigingen is - in dit geval - niet relevant, aangezien het doel van de overdrachtsovereenkomsten die ter advies worden voorgelegd, bindend moet zijn tussen de partijen. De Autoriteit herinnert eraan dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer al bijzonder kritisch was over de plannen om financiële gegevens door te geven aan derde landen in een kader van automatische uitwisseling van financiële gegevens naar landen buiten de Europese Unie. De Autoriteit verwijst in dit verband naar de beraadslagingen van het Comité van de Federale Overheid van de Privacycommissie nr. 25/2017 van 24 augustus 2017 het doorzenden van financiële gegevens door de FOD Financiën onder de "*Common Reporting Standard*"⁵², waarvan de conclusies werden bevestigd in de Beraadslaging nr. 39/2017 van 14 december 2017⁵³.

75. Bovendien beveelt de Autoriteit aan om duidelijk te maken dat de voor advies voorgelegde Overeenkomsten in geen geval mogen worden geïnterpreteerd als een verplichting voor een overeenkomstsluitende staat om persoonsgegevens te verstrekken door af te wijken van zijn wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, in het bijzonder de AVG en van de nationale wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, zoals de WVG, met name om ervoor te zorgen dat de algemene beginselen inzake gegevensbescherming, als bedoeld in het hierboven vermelde artikel 46.1. *juncto* considerans 108, van de AVG, worden geëerbiedigd⁵⁴.

6.2.3 Conclusie over het invoeren van een rechtsgrondslag op basis artikel 46

76. Bij gebrek aan verduidelijking van de doelstellingen van de verwerking en de rechten van de betrokkenen, zoals hierboven aanbevolen, en onder voorbehoud van eventuele aanvullende vereisten die door het EDPB in zijn toekomstige richtsnoeren inzake administratieve overeenkomsten inzake de uitwisseling van gegevens moeten worden verduidelijkt, is de Autoriteit van mening dat de gegevensdoorgiften waarin de voor advies voorgelegde Overeenkomsten voorzien, als zodanig niet op artikel 46 van de AVG kan worden gebaseerd en dat zij als zodanig geen adequate bestuursrechtelijke regelingen of passende juridisch bindende instrumenten in de zin van dat artikel vormen, tenzij zij worden gewijzigd om te

⁵² Beraadslaging beschikbaar op de volgende internetpagina: https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/beraadslaging_FO_025_2017.pdf.

⁵³ Beraadslaging beschikbaar op de volgende internetpagina: https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/beraadslaging_FO_039_2017.pdf.

⁵⁴ zie met name de opmerkingen betreffende de rechten van betrokken onder § 57 en volgende van dit advies.

voldoen aan de hierboven gedane aanbevelingen. Als alternatief kan de aanvrager overwegen deze overdrachten te baseren op artikel 49 van de AVG, dat afwijkingen regelt, op voorwaarde dat deze overdrachten niet massaal of systematisch plaatsvinden, zoals hieronder uiteengezet.

6.3 Afwijkingen (art.4 van de AVG)

77. Bij gebrek aan een besluit van de Europese Commissie op grond van artikel 45 of passende waarborgen op grond van artikel 46, voorziet artikel 49.1 van de AVG in de mogelijkheid van afwijkingen voor bijzondere situaties, met name als:
- de betrokkene uitdrukkelijk met de voorgestelde doorgifte heeft ingestemd, na te zijn ingelicht over de risico's die dergelijke doorgiften voor hem kunnen inhouden zonder een adequaatheidsbesluit en passende waarborgen (a);
  - de doorgifte noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke of voor de uitvoering van precontractuele maatregelen die op verzoek van de betrokkene zijn genomen (b);
  - de doorgifte noodzakelijk is wegens zwaarwichtige redenen van algemeen belang (d).
78. De Autoriteit herinnert eraan dat, overeenkomstig de richtsnoeren van het EDPB, artikel 49 van de AVG en de afwijkingen daarvan restrictief moeten worden geïnterpreteerd, zodat de uitzondering niet de regel wordt. In navolging van de Groep 29 beveelt het EDPB in dit verband aan om "een stapsgewijze aanpak op basis van de beste praktijken te volgen, waarbij eerst wordt onderzocht of het derde land een passend beschermingsniveau waarborgt en ervoor wordt gezorgd dat de geëxporteerde gegevens daar worden opgeslagen. Indien het beschermingsniveau niet onder alle omstandigheden adequaat is, dient de gegevensexporteur te overwegen passende waarborgen te bieden. De gegevensexporteurs moeten daarom eerst zoeken naar mogelijkheden om gegevens door te geven via een van de mechanismen waarin de artikelen 45 en 46 van de AVG voorzien, en alleen gebruik maken van de afwijkingen waarin artikel 49, lid 1, voorziet indien dergelijke mechanismen ontbreken"⁵⁵.
79. In dit geval zouden de voorgenomen doorgiften kunnen worden gebaseerd op een afwijking *wegens zwaarwichtige redenen van algemeen belang*" (artikel 49.1.d van de AVG), waarbij de

---

⁵⁵ Europees Comité voor gegevensbescherming, Richtsnoeren 2/2018 betreffende afwijkingen krachtens artikel 49 van Verordening (EU) nr. 2016/679, goedgekeurd op 25 mei 2018, blz. 4, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_fr.pdf.

doorgifte van gegevens tussen belastingdiensten specifiek wordt opgenomen onder de omstandigheden die dergelijke afwijkingen rechtvaardigen⁵⁶.

6.3.1 Voorwaarde van wederkerigheid bij algemeen belang

80. In het kader van de voor advies voorgelegde Overeenkomsten, die gericht zijn op internationale samenwerking bij de vaststelling en inning van belastingen, is voorzien in instemmingsdecreten op het niveau van de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest. Het algemeen belang van de voorgestelde doorgifte van gegevens wordt derhalve erkend in het Unierecht (of het recht van de lidstaat waaronder de verwerkingsverantwoordelijke valt), zoals vereist in artikel 49.1.d van de AVG. De Autoriteit is van oordeel dat de wederkerigheid van de uitwisseling van gegevens tussen de belastingdiensten dit algemeen belang bevestigt (zie ook de opmerkingen die hierover zijn opgenomen in punt 3 "*Vaststelling van de rechtsgrond - Opdracht in het algemeen belang en wederkerigheid van de geplande uitwisselingen*"). Het EDPB heeft ook het belang van deze wederkerigheidsvoorwaarde bevestigd in de context van de overdrachten op basis van de afwijking "algemeen belang" *in* het kader van de internationale samenwerking⁵⁷.

6.3.2 Voorwaarde die verband houdt met de aard (frequentie en belang) van de doorgiften

---

⁵⁶ Zie overweging 112 van de AVG: « *Die afwijkingen dienen met name te gelden voor gegevensdoorgiften die nodig zijn op grond van gewichtige redenen van algemeen belang, zoals internationale gegevensuitwisselingen tussen mededingingsautoriteiten, belasting- of douanediensdiensten, financiële toezichthoudende autoriteiten, diensten met bevoegdheid op het gebied van de sociale zekerheid of de volksgezondheid (...)* ».

⁵⁷ Zie EDPB, Richtsnoeren 2/2018 betreffende afwijkingen krachtens artikel 49 van Verordening (EU) nr. 2016/679, blz. 12 « *Overeenkomstig artikel 49, lid 4, kunnen alleen de openbare belangen die erkend zijn bij een Unierechtelijke of nationaal rechtelijke bepaling die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is, tot de toepassing van deze afwijking leiden. Voor de toepassing van deze afwijking is het echter niet voldoende dat om de gegevensdoorgifte wordt verzocht (bijvoorbeeld door een autoriteit van een derde land) voor een onderzoek dat een openbaar belang van een derde land dient, dat in abstracte zin ook in het recht van de EU of de betrokken lidstaat bestaat. Wanneer een autoriteit van een derde land bijvoorbeeld een gegevensdoorgifte nodig heeft voor een onderzoek ter bestrijding van terrorisme, is het louter bestaan van wetgeving van de EU of een lidstaat die ook de bestrijding van terrorisme beoogt, niet voldoende om op een dergelijke doorgifte artikel 49, lid 1, onder d), toe te passen. Zoals door de Groep artikel 29, de voorloper van het EDPB, al is benadrukt in eerdere verklaringen 29, geldt de afwijking alleen als uit een Unierechtelijke of nationaal rechtelijke bepaling die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is, ook kan worden opgemaakt dat dergelijke gegevensdoorgiften toegestaan zijn voor gewichtige redenen van algemeen belang, ook in een geest van wederkerigheid op het vlak van internationale samenwerking. Het bestaan van een internationale overeenkomst of een internationaal verdrag waarin een bepaalde doelstelling wordt erkend en wordt voorzien in internationale samenwerking om die doelstelling te bevorderen, kan een indicator vormen bij het beoordelen of er sprake is van een algemeen belang overeenkomstig artikel 49, lid 1, onder d), gesteld dat de EU of de lidstaten partij zijn bij die overeenkomst of dat verdrag.* ».

81. Zoals het EDPB in zijn richtsnoeren 2/2018 betreffende afwijkingen krachtens artikel 49 van Verordening (EU) nr. 2016/679 heeft verklaard, is de rechtsgrondslag "Afwijking" van artikel 49 van de AVG niet bedoeld om te worden gebruikt voor massale of systematische overdrachten. In dat geval wordt aanbevolen dat de verwerkingsverantwoordelijke zich beroept op passende waarborgen overeenkomstig artikel 46 van de AVG⁵⁸.

6.3.3 Bewijslast voor de verwerkingsverantwoordelijke

82. De afwijking die de doorgifte van persoonsgegevens om belangrijke redenen van algemeen belang toestaat, is geen blanco cheque. De keuze voor een dergelijke rechtsgrondslag voor doorgifte ontslaat de verwerkingsverantwoordelijke niet van de verplichting om doeltreffende garanties te bieden, zoals deze die krachtens een administratieve regeling of een juridisch bindend instrument worden vereist (zie de aanbevelingen in de punten 6.2.1 en 6.2.2 van dit advies).
83. Bij gebreke van dergelijke garanties door middel van een van de in artikel 46 van de AVG voorgestelde instrumenten (zoals juridisch bindende instrumenten), zal het aan de verantwoordelijke voor de verwerking zijn om per geval passende waarborgen in te voeren en deze per geval te documenteren om te voldoen aan zijn verantwoordingsplicht als bedoeld in artikel 5.2. van de AVG.

6.4 Aanbevelingen in verband met de waarborgen die geboden moeten worden bij de overdracht van persoonsgegevens naar een derde land

84. Indien de verwerkingsverantwoordelijke zich beroept op artikel 49.1.d van de AVG (afwijking om zwaarwichtige redenen van algemeen belang) om de doorgifte van gegevens te rechtvaardigen - wat mogelijk is op voorwaarde dat de doorgifte niet grootschalig en/of systematisch is - is het zijn plicht om de doorgifte van gegevens te motiveren, en om per geval passende garanties te bieden voor de rechten van de betrokkenen, met inbegrip van

---

⁵⁸ Zie EDPB, Richtsnoeren 2/2018 betreffende afwijkingen krachtens artikel 49 van Verordening (EU) nr. 2016/679, blz. 13: « Uit de overwegingen 111 en 112 blijkt dat deze afwijking niet is beperkt tot gegevensdoorgiften die "incidenteel" zijn». Dit betekent echter niet dat de gegevensdoorgiften op basis van de afwijking op grond van een gewichtig algemeen belang in het kader van artikel 49, lid 1, onder d), op grote schaal en systematisch kan plaatsvinden. Liever moet het algemene beginsel worden geëerbiedigd dat de in artikel 49 bedoelde afwijkingen in de praktijk niet "de regel" mogen worden, maar beperkt moeten blijven tot specifieke situaties en elke gegevensexporteur moet ervoor zorgen dat de doorgifte voldoet aan de toets van strikte noodzakelijkheid. Wanneer doorgiften deel uitmaken van de gewone bedrijfsuitoefening of praktijk, dringt het EDPB erbij alle gegevensexporteurs (met name overheidsorganen) sterk op aan deze doorgiften te regelen oor te zorgen voor passende waarborgen overeenkomstig artikel 46 in plaats van zich te verlaten op de afwijking bedoeld in artikel 49, lid 1, onder d).

het recht om beroep in te stellen, in overeenstemming met de waarborgen die in artikel 46 worden aanbevolen (zoals hieronder wordt uiteengezet).

85. Indien de geplande doorgifte grootschalig en/of systematisch is, moet de verwerkingsverantwoordelijke passende waarborgen invoeren overeenkomstig artikel 46 en, behoudens verdere verduidelijking hierover door het EDPB, passende waarborgen bieden,
- o in de Overeenkomsten zelf voorzien in passende waarborgen voor de rechten van de betrokkenen, waaronder het recht op beroep;
  - o eventuele uitzonderingen op de rechten van de betrokkenen rechtvaardigen, zodat zij de bepalingen van artikel 23 van de AVG in acht nemen;
  - o zich het recht voorbehouden om de uitwisseling van gegevens te beëindigen in geval van een wijziging van de regelgeving in het ontvangende land of na het optreden van omstandigheden in het land van bestemming, zoals een kennelijke schending door het derde land van de rechten van de betrokkenen op grond van de AVG;
  - o verduidelijken dat het verdrag in geen geval zo mag worden geïnterpreteerd dat een overeenkomstsluitende staat verplicht is persoonsgegevens te verstrekken door af te wijken van zijn wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, met name de AVG en de nationale wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, zoals de WVG.
86. Het staat de aanvrager vrij om dergelijke beschermingsmaatregelen in de overeenkomsten op te nemen, ook al zouden de beoogde overdrachten niet grootschalig en systematisch zijn, teneinde in voorkomend geval de toepassing van het beginsel van verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke krachtens artikel 5.2 van de AVG te vergemakkelijken, rekening houdend met het feit dat de overdrachten moeten worden gebaseerd op artikel 46 in plaats van op artikel 49, dat als residuele rechtsgrondslag moet worden beschouwd⁵⁹.

7. Bewaartermijn

87. Volgens artikel 5.1 (e) van de AVG en 28.5 van de WVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. De Autoriteit merkt op dat de voor advies voorgelegde ontwerpbesluiten niet voorzien in de bewaartermijn van de uitgewisselde persoonsgegevens. In het licht van artikel 6.3 van de AVG moeten (maximale) aanhoudperioden worden vastgesteld, eventueel gedifferentieerd naar

---

⁵⁹ Ibid.

gelang van de beoogde verwerkingsdoeleinden.
Er moeten op zijn minst criteria worden gedefinieerd om deze bewaartermijnen te bepalen.

8. Transparantie

88. Het Comité herinnert eraan dat een eerlijke verwerking van gegevens een verwerking is die gebeurt op een transparante wijze. Dit betekent in dit geval dat de betrokkenen voldoende geïnformeerd moeten worden (zie artikel 12-14 van de AVG), met name over de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke, de doeleinden van de gegevensverwerking en eventuele aanvullende informatie zoals de ontvangers of categorieën ontvangers van de gegevens en het bestaan van een recht van toegang tot en rectificatie van de gegevens die hen betreffen. Ten slotte herinnert de Autoriteit eraan dat overeenkomstig artikel 13.1.f en artikel 15.2 van de AVG de betrokkenen naar behoren moeten worden geïnformeerd over de doorgifte van hun persoonsgegevens naar een derde land, indien van toepassing, en over het al dan niet bestaan van passende waarborgen in dit verband.
89. Artikel 13.5.c van de AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke wordt vrijgesteld van de verplichte informatieverstrekking als de verwerking of de verstrekking van persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.
90. De Autoriteit is van mening dat deze uitzondering in dit geval alleen van toepassing kan zijn op de verwerking en verstrekking van gegevens die uitdrukkelijk in de Overeenkomsten worden genoemd, met inbegrip van de betrokken categorieën gegevens, indien van toepassing (zie in dit verband de aanbeveling om de betrokken categorieën gegevens te specificeren in rubriek 5 « *Proportionaliteit* »).
91. De Autoriteit onderstreept bovendien dat er moet voor gezorgd worden dat de betrokkenen duidelijk geïnformeerd worden over de verwerkingsverantwoordelijke(n) bij wie zij hun rechten kunnen uitoefenen (bijvoorbeeld het recht op toegang, rectificatie alsook op schrapping⁶⁰).

⁶⁰Zie de Beraadslaging van het Comité van de Federale Overheid van de Privacycommissie nr. 24/2016, § 44 tot 47. *Het Comité herinnert eraan dat een eerlijke verwerking van gegevens een verwerking is die gebeurt op een transparante wijze. De verplichte kennisgeving in de zin van artikel 9, § 2 van de WVP vormt een van de hoekstenen van een transparante verwerking. In dit geval worden de geplande gegevensverwerkingen verricht in toepassing van de voorgeschreven bepalingen door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie. Overeenkomstig artikel 9, § 2, tweede lid b) van de WVP is in dit geval een vrijstelling van toepassing. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat het Comité er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen bestaan voor de bescherming van de fundamentele rechten van de betrokkenen (cf. de artikelen 4, § 1, 1° en 9 tot 15bis van de WVP). De aanvrager vermeldt dat hij de betrokkenen eveneens informeert via zijn website. Het Comité stelt overigens vast dat de website van de aanvrager slechts een opsomming bevat van de machtigingen die recent door het Comité aan de aanvrager werden verleend. Hoewel het Comité voorstander is van een publicatie van deze machtigingen, is het van mening dat de betrokkenen meer concrete en toegankelijke informatie zouden moeten ontvangen, in het bijzonder wanneer, zoals in onderhavig dossier, de burger overduidelijk op geen enkele andere wijze wordt geïnformeerd.*

9. Artikel 20 WVG

92. De Ontwerpen van instemmingsdecreet worden ter advies voorgelegd aan de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest, zonder dat de verwerkingsverantwoordelijke(n) of de medeverantwoordelijken voor de verwerking zijn aangewezen (zie de aanbevelingen ter zake in *rubriek 2 "Verwerkingsverantwoordelijke(n)"*). De overeenkomsten worden ook mede ondertekend door het Koninkrijk België, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
93. Voor de volledigheid vestigt de Autoriteit de aandacht op het feit dat specifieke verplichtingen inzake gegevensuitwisseling van toepassing kunnen zijn, in voorkomend geval op grond van de specifieke wetgeving voor deze openbare entiteiten. Het gaat met name om de volgende bepalingen:
- Artikel 20 van de WVG, dat bepaalt dat vooraf een protocolakkoord moet worden gesloten om toegang tot persoonsgegevens van een federale overheidsinstantie mogelijk te maken. En indien het voor de verwerkingsverantwoordelijken die gegevens verzenden en ontvangen, onmogelijk is om overeenstemming te bereiken, moet de gegevensstroom in principe vooraf worden beraadslaagd door de Kamer Federale Overheid van het Informatieveiligheidscomité (tenzij er sprake is van occasionele mededeling van gegevens of een reglementaire norm die de modaliteiten van de stroom bepaalt, zoals het doel, de categorieën gegevens en de ontvangers van de gegevens)⁶¹ ;
  - Krachtens artikel 3 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer vragen de entiteiten van de Vlaamse administratie de gegevens die ze nodig hebben op bij authentieke gegevensbronnen om het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer uit te bouwen. Krachtens artikel 8 van dit decreet, vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie naar een andere instantie of naar een externe overheid een protocol, gesloten tussen deze instanties. Dit protocol is echter niet vereist wanneer het

---

Het Comité verzoekt bijgevolg de aanvrager om de burger te informeren via een toegankelijke en begrijpelijke tekst op zijn website met betrekking tot de omstandigheden waarin zijn persoonsgegevens (financiële inbegrepen) kunnen worden doorgegeven aan andere Lidstaten van de Europese Unie ».

⁶¹ Zie artikel 35/1 van de wet van 15 augustus 2012 houdende de oprichting en organisatie van een federale dienstenintegrator.

informatieveiligheidscomité bevoegd is om in verband met die mededeling een beraadslaging uit te brengen⁶² ;

- het samenwerkingsakkoord van 26 augustus 2013 tussen de federale, gewestelijke en gemeenschapsoverheden voor het harmoniseren en uitlijnen van de initiatieven die de realisatie van een geïntegreerd e-government beogen, dat onder meer verplicht tot «*akkoorden en een volledige eerbiediging van de regels inzake bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de informatieveiligheid met behulp van cirkels van vertrouwen*» (artikel 3.3) ;
- de ordonnantie van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator (artikel 12).

10. Beveiliging van de verwerking

94. In het algemeen herinnert de Autoriteit eraan dat het de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke is om passende beveiligingsmaatregelen toe te passen ter omkadering van de voorgestelde gegevensverwerkingsactiviteiten. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke immers om de gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.

95. Artikel 32 AVG wijst in dit verband op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:

- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
- het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;

---

⁶² Oppericht met toepassing van artikel 2 van de wet van 5 september 2018 *tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG*, BS 10 september 2018.

- het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
- een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.

96. Voor de concrete uitwerking hiervan verwijst de Autoriteit naar de aanbeveling⁶³ ter voorkoming van gegevenslekken en naar de referentiemaatregelen⁶⁴ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht moeten worden genomen. De Autoriteit onderstreept ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer⁶⁵.

OM DIE REDENEN,

De Autoriteit eist dat de aanvrager rekening houdt met de volgende aanbevelingen in de ontwerpdecreten tot goedkeuring van de voor advies voorgelegde Overeenkomsten:

(a) Voor alle Overeenkomsten:

- Een verwerkingsverantwoordelijke aanduiden (§ 19-22)
- In de Overeenkomsten nader omschrijven op welke manier de "*naar verwachting* relevante informatie" zal worden gebruikte en toegepast en bij gebrek erop toezien dat de verwerkingsverantwoordelijke(n) voldoende motiveren waarom een informatie naar verwachting relevant zal zijn voorafgaand aan de mededeling of de opvraging van die informatie bij de derde landen aangezien een dergelijke motivering per geval

---

⁶³ Aanbeveling nr. 01/2013 van 2013 januari 2013 uit eigen beweging betreffende de na te leven veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van gegevenslekken (http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013.pdf).

⁶⁴ Referentiemaatregelen van de Commissie voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beviliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf).

⁶⁵ Zie ook de aanbeveling van de Privacycommissie nr. 01/2008 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf). Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

toelaatbaar is omdat het niet gaat om een automatische uitwisseling van fiscale gegevens (§ 40-46);

- In de Overeenkomsten de bewaartermijnen van de gegevens nader omschrijven (§ 86);
- Erop toezien dat de betrokkenen duidelijk erover ingelicht zijn bij welke verwerkingsverantwoordelijke(n) zij hun rechten kunnen uitoefenen (met name het recht op toegang, rectificatie en schrapping) (§ 87);
- Ervoor zorgen dat artikel 20 van de WVG betreffende de toegang tot persoonsgegevens van een federale overheidsinstantie en/of regionale of communautaire wetgeving inzake de uitwisseling van gegevens wordt nageleefd, indien van toepassing (§ 85-86);
- Ervoor zorgen dat de verwerkingsverantwoordelijke(n) passende veiligheidsmaatregelen invoeren (§ 87-89);

(b) Voor alle Overeenkomsten behalve de Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland

- Ervoor zorgen dat de verwerkingsverantwoordelijke(n) de passende waarborgen voor de doorgifte van gegevens aan derde landen naar de Europese Unie beoordelen, rekening houdend met alle omstandigheden van de verwerking, met inbegrip van de wetgeving van het land van bestemming van de gegevens en de gevolgen daarvan voor de bescherming van persoonsgegevens, rekening houdend met hun verantwoordingsplicht in de zin van artikel 5.2 en overweging 74 van de AVG (§ 73);
- Ervoor zorgen dat de betrokkenen duidelijk worden geïnformeerd over de doorgifte van hun persoonsgegevens naar een derde land en over het al dan niet bestaan van passende waarborgen in dit verband (§ 87);

(c) Voor de Overeenkomsten met Oeganda en Oezbekistan:

- Uitdrukkelijk de beoogde doeleinden en de verdere verwerking vermelden, met name de mogelijkheid om de informatie verder te gebruiken voor strafrechtelijke fiscale procedures, indien van toepassing (indien dit wettelijk mogelijk is) (§ 35-36);
- Indien de verwerkingsverantwoordelijke zich beroept op artikel 49.1.d van de AVG (afwijking om zwaarwichtige redenen van algemeen belang) om de doorgifte van gegevens te rechtvaardigen, wat mogelijk is op voorwaarde dat de doorgifte niet grootschalig en/of systematisch is: per geval passende waarborgen voor de rechten van de betrokkenen vast te stellen en te documenteren, met inbegrip van het recht van beroep (§ 76 en volgende);

- Als de geplande doorgiften massaal en/of systematisch zijn: de verwerkingsverantwoordelijke moet passende garanties invoeren op basis van artikel 46, desgevallend op basis van artikel 46.2.a indien van toepassing, en
  - o in de overeenkomsten zelf voorzien in passende garanties met betrekking tot de rechten van de betrokken personen, met inbegrip van de rechten van beroep;
  - o eventuele uitzonderingen op de rechten van de betrokkenen rechtvaardigen, zodat zij de bepalingen van artikel 23 van de AVG in acht nemen;
  - o zich het recht voorbehouden om de uitwisseling van gegevens te beëindigen in geval van een wijziging van de regelgeving in het ontvangende land of na het optreden van omstandigheden in het land van bestemming, zoals een kennelijke schending door het derde land van de rechten van de betrokkenen op grond van de AVG;
  - o verduidelijken dat het overeenkomst in geen geval zo mag worden geïnterpreteerd dat een overeenkomstsluitende staat verplicht is persoonsgegevens te verstrekken door af te wijken van zijn wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, met name de AVG en de nationale wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, zoals de WVG (§ 54 en volgende);

(d) Voor de Overeenkomst met de Caymaneilanden:

- Indien de verwerkingsverantwoordelijke zich beroept op artikel 49.1.d van de AVG (afwijking om zwaarwichtige redenen van algemeen belang) om de doorgifte van gegevens te rechtvaardigen, wat mogelijk is op voorwaarde dat de doorgifte niet grootschalig en/of systematisch is: per geval passende waarborgen voor de rechten van de betrokkenen vast te stellen en te documenteren, met inbegrip van het recht van beroep (§ 76 en volgende);
- Als de geplande doorgiften massaal en/of systematisch zijn: de verwerkingsverantwoordelijke moet passende waarborgen op basis van artikel 46 invoeren, desgevallend op basis van artikel 46.2.a indien van toepassing, en
  - o in de overeenkomsten zelf voorzien in passende garanties met betrekking tot de rechten van de betrokken personen, met inbegrip van de rechten van beroep;

- o eventuele uitzonderingen op de rechten van de betrokkenen rechtvaardigen, zodat zij de bepalingen van artikel 23 van de AVG in acht nemen;
- o zich het recht voorbehouden om de uitwisseling van gegevens te beëindigen in geval van een wijziging van de regelgeving in het ontvangende land of na het optreden van omstandigheden in het land van bestemming, zoals een kennelijke schending door het derde land van de rechten van de betrokkenen op grond van de AVG;
- o verduidelijken dat het verdrag in geen geval zo mag worden geïnterpreteerd dat een overeenkomstsluitende staat verplicht is persoonsgegevens te verstrekken door af te wijken van zijn wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, met name de AVG en de nationale wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, zoals de WVG (§ 54 en volgende);

(e) Voor de Overeenkomst met Groot-Brittannië en Noord-Ierland:

- Nagaan of de wederkerigheid van de gegevensuitwisseling inderdaad is voorzien in de overeenkomst en de toepasselijke wetgeving en om de beoogde gegevensverwerking te baseren op de noodzakelijke uitvoering van een opdracht van algemeen belang als bedoeld in artikel 6.1.e van de AVG, en, indien dat niet het geval is, bepalingen opnemen in de overeenkomst die dit garanderen (§ 23-28);
- Uitdrukkelijk de beoogde doeleinden en de verdere verwerking vermelden, met name de mogelijkheid om de informatie verder te gebruiken voor strafrechtelijke fiscale procedures, indien van toepassing (indien dit wettelijk mogelijk is) (§ 35-36).

(get.) An Machtens
Wvd. Administrateur

(get.) Alexandra Jaspar
Directeur van het Kenniscentrum